

MARZEC 1968

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ
Oddział w Łodzi

CO SIĘ WYDARZYŁO W 1968 R.?

POLSKA

PROTESTY STUDENTÓW

PROTEST PISARZY I KAMPANIA ANTYINTELIGENCKA

KAMPANIA „ANTYSYJONISTYCZNA”

WALKA POLITYCZNA WEWNĄTRZ PZPR

„PRASKA WIOSNA”

Reformy demokratyczne w Czechosłowacji wymuszone na partii komunistycznej przez obywateli, następnie stłumione przez wojska Układu Warszawskiego

PROTESTY STUDENTÓW

Między innymi we Francji, Meksyku, RFN, Włoszech, USA przeciwko politycznemu establishmentowi, gospodarce kapitalistycznej, wojnie w Wietnamie i ograniczaniu praw obywatelskich

W CZASIE WYDARZEŃ MARCOWYCH FUNKCJĘ I SEKRETARZA KOMITETU CENTRALNEGO PZPR PEŁNIŁ WŁADYSŁAW GOMUŁKA. STANOWISKO OBJĄŁ W PAŹDZIERNIKU 1956 R. NA SKUTEK PROCESÓW DESTALINIZACYJNYCH W POLSCE. WBREW NADZIEJOM SPOŁECZEŃSTWA NA DALSZĄ DEMOKRATYZACJĘ, SZYBKO PRZYWRÓCIŁ KONTROLĘ PZPR NAD WSZYSTKIMI ASPEKTAMI ŻYCIA PUBLICZNEGO. PRACOWITY SAMOUK, Z TRUDEM DOPUSZCZAJĄCY INNE OPINIE.

KALENDARIUM

5-10 CZERWCA

Wojna sześciodniowa

12 CZERWCA

Zerwanie stosunków dyplomatycznych PRL z Izraelem

19 CZERWCA

Przemówienie W. Gomułki. Pada określenie „V kolumna” wobec polskich Żydów

30 STYCZNIA

Ostatnie przedstawienie „Dziadów” Adama Mickiewicza w reż. Kazimierza Dejmka w Teatrze Narodowym. Manifestacja studentów pod pomnikiem A. Mickiewicza

29 LUTEGO

Nadzwyczajne zebranie Oddziału Warszawskiego Związku Literatów Polskich. Rezolucja krytykująca politykę kulturalną PZPR

8 MARCA

Wiec studentów Uniwersytetu Warszawskiego w obronie ukaranych kolegów, brutalnie spacyfikowany przez siły porządkowe i „aktyw robotniczy”

11 MARCA

Pierwsze artykuły prasowe w ramach kampanii „antysyjonistycznej”. Początek masówek w zakładach pracy

9-23 MARCA

Protesty i strajki studentów w wielu miastach polskich

19 MARCA

Przemówienie W. Gomułki skierowane przeciwko studentom, intelektualistom oraz „syjonistycznym” inspiratorom protestów

25 MARCA

Początek zwolnień pracowników naukowych na uczelniach

21 SIERPNI

Początek interwencji zbrojnej wojsk Układu Warszawskiego w Czechosłowacji z udziałem m.in. Wojska Polskiego

1967

1968

MARZEC 1968

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ
Oddział w Łodzi

PROTEST STUDENTÓW

STUDENCI
ŻĄDAMY
NIEWIELE-
DEMO-
KRACJI
W OJCZYZNIE

„KOMANDOSI”

Ukształtowanie się nieformalnej grupy studentów UW tzw. komandosów domagających się swobód obywatelskich i kontestujących politykę W.Gomułki

„DZIADY” W TEATRZE NARODOWYM

Oklaskiwanie przez publiczność antyrosyjskich fragmentów „Dziadów” A.Mickiewicza w reż. K.Dejmka w Teatrze Narodowym

PRZEDSTAWIENIE „DZIADÓW” ZAWIESZONE

Uznanie inscenizacji przez władze za „antyrosyjską”. Decyzja PZPR o zawieszeniu przedstawień.

DEMONSTRACJA POD POMNIKIEM A.MICKIEWICZA

Protest studentów po ostatnim przedstawieniu „Dziadów” przed pomnikiem A.Mickiewicza w Warszawie

REPRESJE WOBEĆ UCZESTNIKÓW PROTESTU

Kary grzywny i usunięcie ze studiów

8 MARCA 1968 PACYFIKACJA WIECU NA UW

Brutalnie spacyfikowany wiec protestacyjny studentów UW w obronie Adama Michnika i Henryka Szlajfera, wyrzuconych ze studiów w sprawie „Dziadów”

„AKTYW ROBOTNICZY”
– ROBOTNICZY UZBROJENI
W GUMOWE PAŁKI
WYSŁANI DO
PACYFIKOWANIA
STUDENCKICH
DEMONSTRACJI

PAŁKAMI PRAWDY NIE DA SIĘ ZABIĆ

MARZEC 1968

PROTESTY SOLIDARNOŚCIOWE

POMÓŻMY
BRACIOM
Z
WARSZAWY

TRZY TYGODNIE PACYFIKACJI PROTESTÓW

Przez 3 kolejne tygodnie protesty solidarnościowe młodzieży we wszystkich miastach uniwersyteckich; pacyfikowane przez milicję i ORMO

REPRESJE

- relegowanie z uczelni
- powołanie do służby wojskowej
- kary pozbawienia wolności
- zwolnienia z pracy pracowników naukowych broniących represjonowanych studentów

OFICJALNE, „SPONTANICZNE” WIECE W ZAKŁADACH PRACY POTĘPIAJĄCE M.IN. PROTESTUJĄCYCH STUDENTÓW

8-23 MARCA 1968 PROTESTY I STRAJKI STUDENCKIE W POLSCE

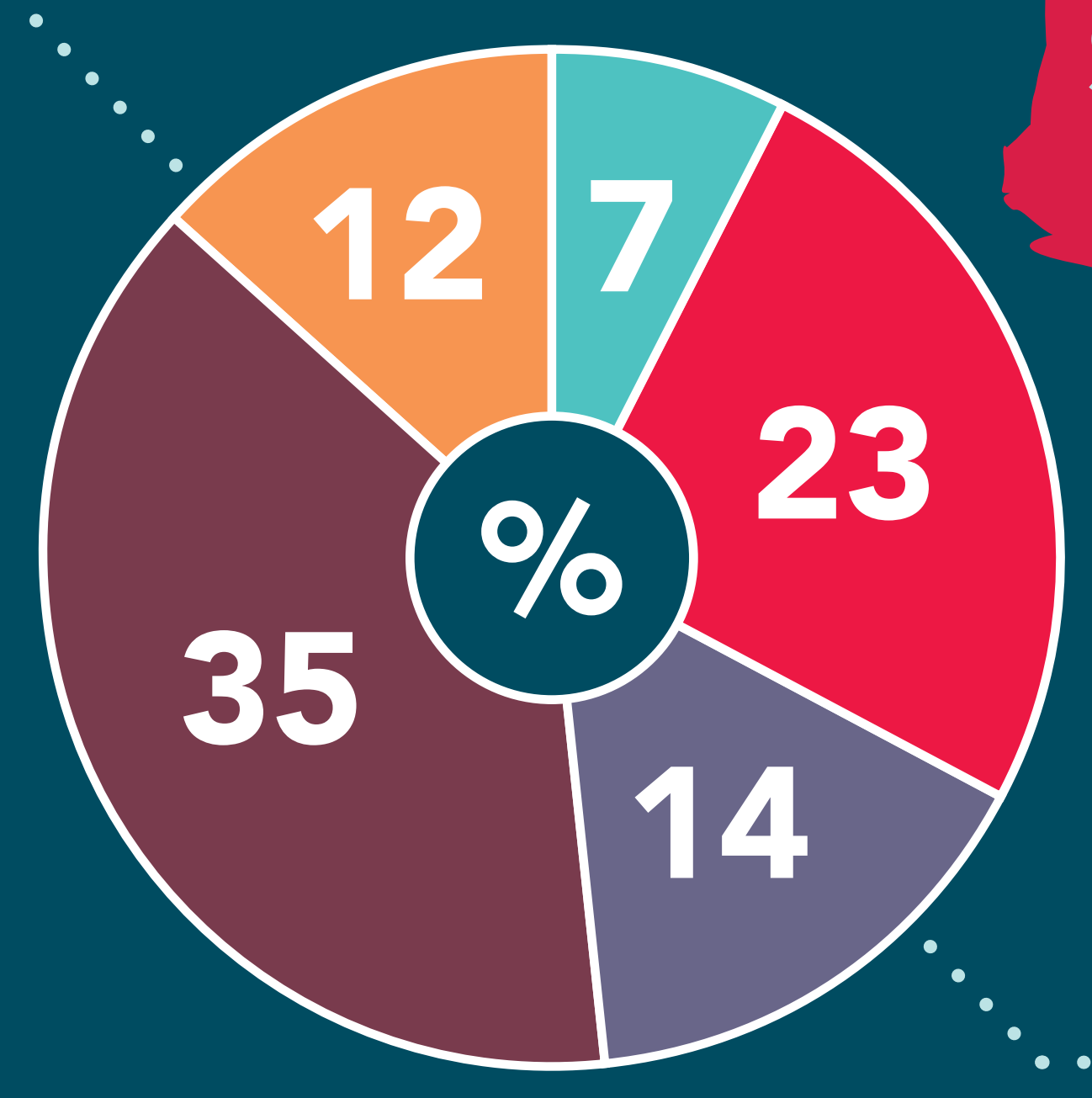
STUDENCI ŻĄDALI:

- ZNIESIENIA CENZURY,
- NOWEJ ORGANIZACJI ZRZESZAJĄCEJ MŁODZIEŻ,
- NIEZAWISŁYCH SĄDÓW,
- PRZESTRZEGANIA KONSTYTUCJI PRL
- ZAPRZESTANIA KŁAMSTW W ŻYCIU POLITYCZNYM I MEDIACH

ZATRZYMANI PODCZAS PROTESTÓW, OGÓŁEM

2549 OSÓB

ZDECYDOWANA WIĘKSZOŚĆ ZATRZYMANÝCH NIE UKOŃCZYŁA 30 R.Ż. DLATEGO PROTESTY Z MARCA'68 OKREŚLA SIĘ JAKO BUNT POKOLENIOWY.

- studenci ●
- uczniowie ●
- robotnicy ●
- pracownicy umysłowi ●
- nie pracujący ●

KAMPANIA ANTYINTELIGENCKA

MARZEC 1968

NARASTAJĄCE ROZCZAROWANIE INTELIGENCJI

Rozczarowanie inteligencji polityką I sekretarza KC PZPR W. Gomułki – odejście od październikowej odwilży:

- zaostrenie cenzury
- zmniejszenie nakładów na kulturę

PIERWSZY PROTEST PISARZY

Po raz pierwszy pisarze otwarcie zaprotestowali przeciwko ograniczeniom nakładów finansowych i naruszaniu wolności twórczej w 1964 r. w formie tzw. Listu 34 skierowanego do premiera Józefa Cyrankiewicza.

29 LUTEGO 1968 REZOLUCJA ZWIĄZKU LITERATÓW POLSKICH

Rezolucja członków Oddziału Warszawskiego Związku Literatów Polskich przeciw zawieszeniu przedstawienia „Dziady” A. Mickiewicza w Teatrze Narodowym, polityce kulturalnej PRL i cenzurze

19 MARCA 1968 KRYTYCZNE WYPOWIEDZI W. GOMUŁKI O LITERATACH

Atak W. Gomułki na literatów podczas oficjalnego przemówienia w Sali Kongresowej

ZAOSTRZENIE CENZURY

Kampania prasowa przeciwko „zbuntowanym pisarzom” oraz głębsze zaostrenie cenzury, powiązane z zakazem publikacji utworów pisarzy przeciwstawiających się władzy

POBICIE S. KISIELEWSKIEGO PRZEZ TZW. NIEZNANYCH SPRAWCÓW KILKANAŚCIE DNI PO WYGŁOSZONYCH SŁOWACH: „SKANDALICZNA DYKTATURA CIEMNIAKÓW” PODCZAS NADZWYCZAJNEGO ZEBRANIA ODDZIAŁU WARSZAWSKIEGO ZWIĄZKU LITERATÓW POLSKICH

SYMBOLEM ZASZCZUCIA PRZEZ PROPAGANDĘ W RAMACH KAMPANII ANTYINTELIGENCKIEJ BYŁ LOS PAWŁA JASIENICY, OSKARŻONEGO PUBLICZNIE PRZEZ W. GOMUŁKĘ O MORDOWANIE LUDNOŚCI CYWILNEJ WRAZ Z INSYNUACJĄ, ŻE ZDRADZIŁ KOLEGÓW Z KONSPIRACJI. NAGONKA PRZYSPIESZAŁA ROZWÓJ CHOROBY PISARZA, KTÓRY ZMARŁ W 1970 R.

OFICJALNE, „SPONTANICZNE” WIECE W ZAKŁADACH PRACY POTĘPIAJĄCE M.IN. PROTESTUJĄCYCH PISARZY

MARZEC 1968

KAMPANIA „ANTYSYJONISTYCZNA”

WOJNA SZEŚCIODNIOWA

Zwycięstwo Izraela (sojusznik USA) nad państwami arabskimi (sojusznicy ZSRS) w wojnie sześciodniowej 1967 r.

ZERWANIE STOSUNKÓW DYPLOMATYCZNYCH PRL Z IZRAELEM

W. Gomułka w oficjalnym przemówieniu 19 czerwca 1967 r. nazywa obywateli pochodzenia żydowskiego V kolumną. Zachęca ich do emigracji.

ROSNĄCA RYWALIZACJA O WŁADZĘ WEWNĄTRZ PZPR

Czystki w milicji i wojsku osób pochodzenia żydowskiego pod pretekstem sprzyjania Izraelowi w wojnie sześciodniowej – oskarżenie o syjonizm

ZDOBYCZE TERYTORIALNE IZRAELA PO WOJNIE SZEŚCIODNIOWEJ

STOSUNKI
Z IZRAELEM
ZOSTAŁY
PRZYWRÓCONE
DOPIERO W 1990 R.

„PARTYZANCI” – SCHEMAT DZIAŁANIA

„Partyzanci” – grupa działaczy PZPR skupiona wokół Mieczysława Moczara, oczekująca na awans wewnątrz partii

JAK PLANOWALI AWANSOWAĆ?

Znaleźć pretekst do usunięcia osób na wysokich stanowiskach

JAK PLANOWALI TO PRZEPROWADZIĆ?

Wykorzystać protesty studentów i przypisać ich wywołanie żydowskim działaczom partyjnym

Syjonistyczni szpiedzy w służbie imperializmu

teresów amerykańskiego imperializmu. Wspólne interesy państw imperialistycznych doprowadziły do ścisłej współpracy i koordynacji działalności organów wywiadowczych tych państw. Nie jest więc dziwem, że w tym czasie władza Izraela i NRF związane są obecnie najmocniej z machiną wywiadowczą USA.

skowych, uzbrojeniu, oficerskim składzie osobowym itp. Natomiast za pośrednictwem organizacji „JOINT” wywiad izraelski finansuje swoich agentów, wspomaga materialnie poszczególnych nacjonalistów żydowskich i różnego rodzaju mafijne organizacje syjonistyczne. Ponieważ z pomocą materialnej „JOINTU” korzystała także osoba pochodzenia żydowskiego.

politycznego wywiadu, kontrwywiadu, organu policji. Ośrodek ten kieruje działalnością następujących organów: „Centralny Zarząd Wywiadu” („Reszut”), który organizuje i sprawuje nadzór nad całokształtem działalności wywiadowczej za granicą swojej

MARZEC 1968

SYJONISCI
DO IZRAELA

USUNĄC
Z UCZELNI
HOŁÓW
SYJONIZM

Rezolucje robotników Łodzi, Warszawy,
Katowic, Krakowa i innych miast

Stanowczy głos protestu przeciwko politycznym awanturnikom

Przemówienie E. Gierka na spotkaniu
z członkami katowickiej organizacji PZPR

Zalogi fabryk i przedsiębiorstw, inteligencja pracująca, nauczyciele i wychowawcy młodzieży, kombataneci – w setkach wypowiedzi na masówkach i wiecach, podejmowanych rezolucjach oraz w listach kierowanych do organizacji politycznych i społecznych – stanowczym głosem protestują przeciwko awanturnikom politycznym, którzy dla egoistycznych celów podburzają młodzież. Ludzie pracy ufają swej młodzieży; są dumni z tego, że co 30 Polak zdobywa wyższe wykształcenie – podkreślają rezolucje. Ostro i zdecydowanie brzmia natomiast słowa piętnujące wicherzycieli i prowodyrów gorszących i zajęć ulicznych oraz domagające się wyciągnięcia w stosunku do nich odpowiednich konsekwencji.

„EMIGRACJA MARCOWA”

11 MARCA 1968

Pierwsze oskarżenia w prasie działaczy partyjnych pochodzenia żydowskiego o podburzanie młodzieży do protestów po zdjęciu „Dziadów” w reż. Kazimierza Dejmka z afisza w Teatrze Narodowym

19 MARCA 1968

W. Gomułka w Sali Kongresowej oskarża działaczy partyjnych pochodzenia żydowskiego o inspirowanie protestów studenckich.

OFICJALNE WIECE W ZAKŁADACH PRACY

Na organizowanych przez PZPR masówkach potępiano „wicherzycieli” i „bankrutów politycznych”.

POLITYKA STRACHU

Anonimowe pogróżki, antysemickie listy i napisy na drzwiach mieszkań

ZWOLNIENIA Z PRACY

Zwolnienia osób pochodzenia żydowskiego z pracy w instytucjach kultury, nauki, gospodarki, mediach, urządach państwowych > gotowe listy do zwolnień z MSW

OFICJALNE POWODY DO ZWOLNIENIA:
SYMPATIE PROIZRAELSKIE,
NIEKOMPETENCJA, NIEGOSPODARNOŚĆ
NIERZETELNOŚĆ

- ABY UNIKNĄĆ OSKARŻENIA O ANTYSEMITYZM
- W KAMPANII UŻYWANO OKREŚLENIA „ANTYSYJONIZM”.
- SŁOWO SYJONIZM TŁUMACZONO JAKO
- NACJONALIZM ŻYDOWSKI.

EMIGRACJA Z POLSKI

WYEMIGROWAŁO DO EUROPY ZACHODNIEJ,
STANÓW ZJEDNOCZONYCH I IZRAELA

OK. **15 TYS.** OSÓB
(TZW. EMIGRACJA MARCOWA),

Z CZEGO PRAWIE **2 TYS.**
OSÓB Z WYŻSZYM WYKSZTAŁCENIEM

I OK. **1 TYS.** STUDENTÓW.

POLSKĘ OPUSZCZA WIELU
NAUKOWCÓW I LUDZI
SZTUKI. EMIGRUJĄ
GŁÓWNIEM DO: SZWECJI, USA
ORAZ IZRAELA. PRZY WYJEŹDZIE
WŁADZE PRL POZBAWIAJĄ ICH
POLSKIEGO OBYWATELSTWA.

